

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 22.7.2009
COM(2009) 385 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η κατάσταση στην αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων το 2009

{SEC(2009) 1050}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η κατάσταση στην αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων το 2009

ΕΝΤΟΛΗ:

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου, «το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συζήτησε την τρέχουσα κατάσταση της αγοράς γαλακτοκομικών. Κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει λεπτομερή ανάλυση αγοράς εντός των δύο επομένων μηνών, συμπεριλαμβανομένων πιθανών λύσεων για τη σταθεροποίηση της αγοράς γαλακτοκομικών, με ταυτόχρονη συμμόρφωση προς τα αποτελέσματα του “τσεκ απ”».

ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

Η κατάσταση στην αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων επιδεινώθηκε σημαντικά τους τελευταίους 12 μήνες. Μετά από μια ραγδαία αύξηση των τιμών το 2007 παράλληλα με τις εν γένει υψηλές τιμές των τροφίμων, οι τιμές μειώθηκαν αισθητά πλήττοντας το εισόδημα των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων. Οι τιμές για το γάλα που παραδίδεται στα γαλακτοκομεία μειώθηκαν από 30-40c/l στην ΕΕ-27 σε σταθμισμένο μέσο όρο 24c/l, ενώ οι τιμές πολλών παραγωγών έφθασαν σε 20-21c/l ή χαμηλότερα. Η κατάσταση αυτή προκάλεσε σημαντικές ανησυχίες μεταξύ των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων που οδήγησαν σε πολλές διαδηλώσεις.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ανακοίνωση περιγράφει τη διαδικασία της μεταρρύθμισης στον τομέα γαλακτοκομικών προϊόντων έως τον διαγνωστικό έλεγχο (“τσεκ απ”), δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσδιόρισε ότι τα αποτελέσματα του διαγνωστικού ελέγχου θα χρησιμεύσουν ως βάση για την εξέταση περαιτέρω μέτρων. Περιέχει ανάλυση της κατάστασης στην αγορά της ΕΕ και στη διεθνή αγορά, συνοπτική παρουσίαση των μέτρων που προτείνονται από την Επιτροπή για τη στήριξη της αγοράς, παρουσίαση άλλων μέσων που έχουν στη διάθεσή τους η Επιτροπή και τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας καθώς και διάφορες προτάσεις για περαιτέρω ανάληψη δράσεων και συζήτηση. Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το οποίο παρέχει λεπτομερέστερες πληροφορίες.

2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

2.1. Ατζέντα 2000 και η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2003

Η μεταρρύθμιση του γαλακτοκομικού τομέα, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ εν γένει, αποσκοπούσε σε μεγαλύτερο προσανατολισμό παραγωγής στην αγορά. Ως εκ τούτου, τα μέτρα παρέμβασης καθορίστηκαν εκ νέου, ενώ εφαρμόστηκαν σταδιακά χαμηλότερες τιμές παρέμβασης. Ως αντιστάθμιση, κατανεμήθηκε στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων ποσό ύψους 5 δισεκατομμυρίων ευρώ ως άμεση στήριξη στο εισόδημά τους, συνδεδεμένη με την παραγωγή. Η ενίσχυση αυτή είναι τώρα πλήρως αποσυνδεδεμένη και υπόκειται στην τήρηση προτύπων στους τομείς της δημόσιας υγείας, της υγείας των ζώων και του περιβάλλοντος (πολλαπλή συμμόρφωση). Επίσης, οι ποσότητες που αγοράστηκαν σε τιμή παρέμβασης (η αγορά από την Κοινότητα πλεονασμάτων στην αγορά σε σταθερές τιμές) περιορίζονταν σε 30.000 τόνους βουτύρου και 109.000 τόνους αποκορυφωμένου γάλακτος σε

σκόνη ετησίως. Η Επιτροπή μπορεί, ωστόσο, να συνεχίσει να αγοράζει σε τιμές παρέμβασης και οι αγορές αυτές θα μπορούσαν να αφορούν πολύ μεγαλύτερες ποσότητες, εφόσον το απαιτεί η κατάσταση στην αγορά. Τέλος, οι ποσοστώσεις γάλακτος αυξήθηκαν κατά 1,5% και παρατάθηκαν έως τις 31 Μαρτίου 2015 (για ορισμένα κράτη μέλη το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο και η προθεσμία συντομότερη).

Όλα αυτά τα μέτρα πρέπει να συμβάλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και να βοηθήσουν τους γαλακτοπαραγωγούς να προετοιμαστούν για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων σε διεθνές επίπεδο, παρέχοντας παράλληλα ενίσχυση στο εισόδημα με άμεσες ενισχύσεις.

2.2. Διαγνωστικός έλεγχος

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον διαγνωστικό έλεγχο και εν αναμονή των τελικών αποφάσεων του διαγνωστικού ελέγχου, ασκήθηκαν ισχυρές πιέσεις στο Συμβούλιο προκειμένου να αυξηθούν οι δυνατότητες παραγωγής. Ως αποτέλεσμα, οι ποσοστώσεις αυξήθηκαν κατά 2%. Το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου επιβεβαίωσε τη λογική των μεταρρυθμίσεων από το 1992. Οι ποσοστώσεις θα λήξουν το 2015. Για να διασφαλισθεί ελεγχόμενη, σταδιακή και ομαλή κατάργηση, οι ποσοστώσεις αυξάνονται κατά 1% ετησίως από το 2009 έως το 2013, και εισάγεται πρόσθετο μέτρο (μείωση του διορθωτικού συντελεστή της περιεκτικότητας σε λιπαρές ύλες) το οποίο αυξάνει περαιτέρω το δυναμικό παραγωγής. Στην ιδανική περίπτωση, η «ομαλή προσγείωση» πρέπει να διασφαλίζεται από σταδιακή μείωση της αξίας των ποσοστώσεων η οποία πρέπει να ισούται με μηδέν την 1η Απριλίου 2015. Ήδη σε πολλά κράτη μέλη στα οποία η παραγωγή είναι χαμηλότερη από τις ποσοστώσεις τους, η αξία είναι χαμηλή ή σχεδόν μηδενική. Επιπλέον, στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ, η στήριξη της «αναδιάρθρωσης του γαλακτοκομικού τομέα» αναγνωρίστηκε ως πρόσθετο θέμα προτεραιότητας, γεγονός που επιτρέπει στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν πρόσθετους πόρους που προκύπτουν από τη διαφοροποίηση, για να βοηθήσουν τους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων να προετοιμαστούν για το τέλος των ποσοστώσεων.

Τέλος, συμφωνήθηκε ότι η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει δύο εκθέσεις όσον αφορά την αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων, πριν από τον Δεκέμβριο του 2010 και τον Δεκέμβριο του 2012, προκειμένου να εξετάσει εάν απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για τη διασφάλιση της ομαλής προσγείωσης, χωρίς να τεθεί υπό αμφισβήτηση η σταδιακή κατάργηση του συστήματος ποσοστώσεων.

3. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

3.1. Η κατάσταση της αγοράς μέχρι τον Ιούλιο 2009

Η παραγωγή γάλακτος στην ΕΕ δεν έχει αυξηθεί λόγω των διαφόρων αυξήσεων των ποσοστώσεων. Η συνολική παραγωγή γάλακτος έως τις 31 Μαρτίου 2009 εκτιμάται σε 4,2%, κάτω από τη συνολική ποσόστωση. Η ζήτηση, ωστόσο, έχει μειωθεί τόσο στην ΕΕ όσο και στην παγκόσμια αγορά. Η μείωση της ζήτησης στην ΕΕ αφορούσε κυρίως προϊόντα ποιότητας όπως το τυρί, το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου ότι πάνω από το 40% του γάλακτος στην ΕΕ μεταποιείται σε τυρί.

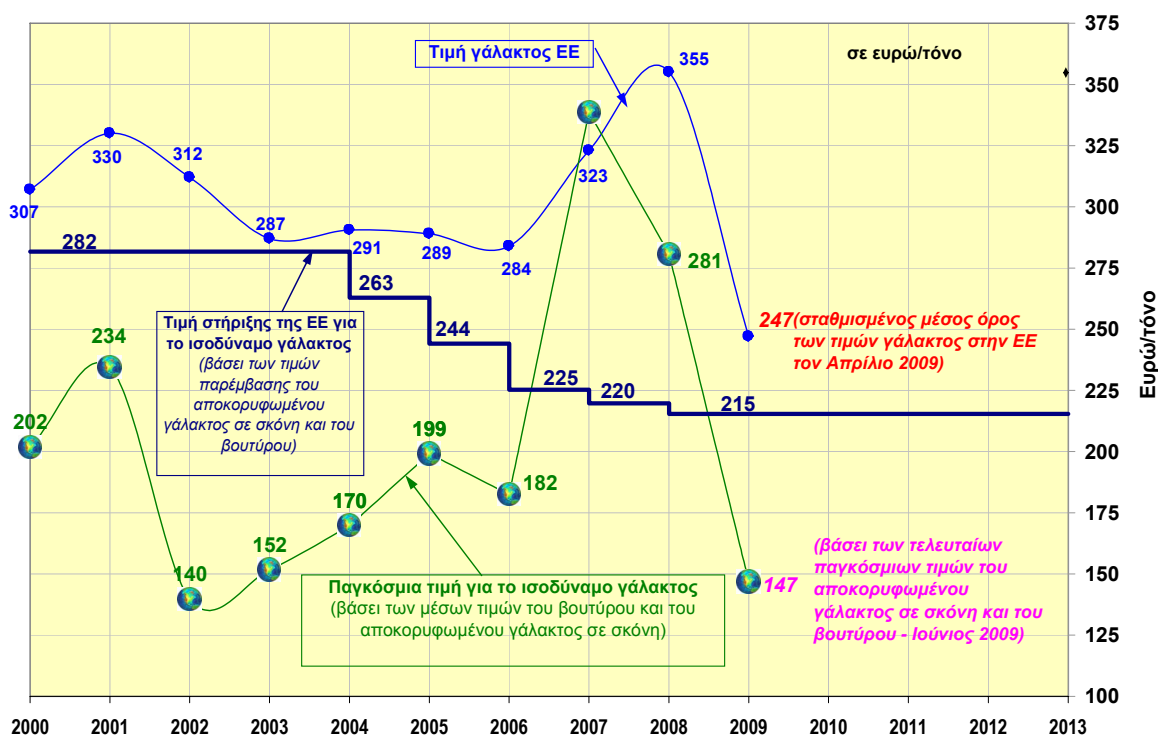
Η παγκόσμια αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό μεταβλητότητας, λόγω του ότι οι συναλλασσόμενες ποσότητες είναι χαμηλές σε σχέση με τη συνολική παραγωγή και κατανάλωση. Οι τιμές στις παγκόσμιες αγορές μειώθηκαν σημαντικά λόγω του συνδυασμού της αύξησης της παραγωγής από άλλους προμηθευτές (Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία, Αργεντινή, Βραζιλία και μέχρι πρόσφατα επίσης οι ΗΠΑ) και της μείωσης της παγκόσμιας ζήτησης που συνδέεται με την οικονομική κρίση.

Η μείωση της ζήτησης στην ΕΕ και η πτώση των τιμών στην παγκόσμια αγορά είχαν άμεση επίπτωση στις τιμές της αγοράς της ΕΕ. Κατά συνέπεια, η τιμή του γάλακτος έπεσε σε επίπεδο 21c/l και ακόμη χαμηλότερα σε ορισμένα κράτη μέλη (για περισσότερες πληροφορίες βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

3.2. Τιμές στην ΕΕ

Το 2007, οι τιμές στην παγκόσμια αγορά αυξήθηκαν σημαντικά πάνω από το επίπεδο των τιμών παρέμβασης της ΕΕ και οι τιμές στην ΕΕ ακολούθησαν την ίδια τάση. Στο δεύτερο εξάμηνο του 2008, οι τιμές στην παγκόσμια αγορά έπεσαν κάτω από τα επίπεδα παρέμβασης της ΕΕ, γεγονός που ενισχύθηκε από την εξασθένηση του αμερικανικού δολαρίου, και οι τιμές στην ΕΕ σημείωσαν αντίστοιχα εκ νέου πτώση. Η Επιτροπή εφάρμοσε μέτρα στήριξης τα οποία εμπόδισαν τις τιμές στην ΕΕ να μειωθούν ακόμη περισσότερο.

Οι μέσες τιμές του μη επεξεργασμένου γάλακτος στην ΕΕ ήταν ανέκαθεν ελαφρώς ανώτερες από την τιμή στήριξης για το ισοδύναμο γάλακτος (βλέπε γράφημα κατωτέρω). Η μείωση του επιπέδου παρέμβασης είχε μικρές συνέπειες μετά τη μεταρρύθμιση του 2003 και οι τιμές αυξήθηκαν σημαντικά το 2007/8. Ωστόσο, το σημερινό χαμηλότερο επίπεδο της ζήτησης δημιούργησε ανισορροπία στην αγορά και οι τιμές έπεσαν και έχουν προσεγγίσει την τιμή στήριξης για το ισοδύναμο γάλακτος, η οποία είναι σαφώς χαμηλότερη από εκείνη που ίσχυε πριν από τη μεταρρύθμιση του 2003.

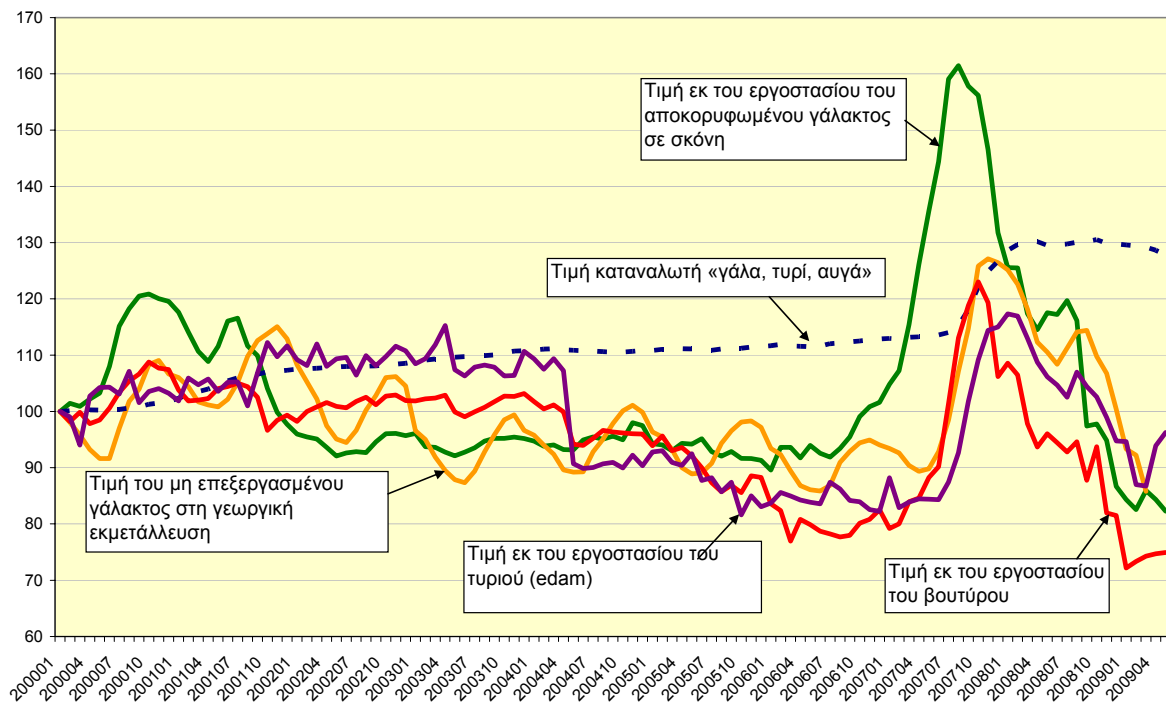
Στην ισχύουσα μέση τιμή γάλακτος στην ΕΕ που είναι περίπου 24 c/l, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε λεπτομέρειες όσον αφορά τις εθνικές τιμές στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής), οι γεωργοί καλύπτουν ακόμη τα διάφορα έξοδά τους. Δεδομένου ότι οι ζωοτροφές, τα λιπάσματα και λοιπές εισροές έχουν αγοραστεί ενδεχομένως στην αρχή του έτους και το χόρτο υπάρχει ακόμη εύκολα διαθέσιμο σε πολλές περιοχές, οι γεωργοί συνεχίζουν να παράγουν γάλα προκειμένου να είναι σε θέση να πληρώνουν μεγαλύτερο μέρος των πάγιων εξόδων τους, τα οποία δεν καλύπτονται για πολλούς γεωργούς.

3.3. Τιμές καταναλωτή έναντι τιμών παραγωγού

Η ραγδαία αύξηση των τιμών βασικών αγαθών κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2007 προκάλεσε ταχεία αύξηση των τιμών στην παραγωγή γάλακτος και ισχυρή αύξηση των τιμών καταναλωτή, οι οποίες την άνοιξη του 2008 έφθασαν στο αποκορύφωμά τους. Αντίθετα, η αισθητή μείωση των τιμών του γάλακτος και των βασικών γαλακτοκομικών προϊόντων από το τέλος του 2007 (-39% για το βούτυρο, -49% για το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη, -18% για το τυρί, -31% για το γάλα) προκάλεσε ελαφρά μείωση των τιμών καταναλωτή των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά περίπου 2%. Η απουσία προσαρμογής των τιμών καταναλωτή στην πτώση των τιμών εκ του εργοστασίου είναι ακόμη πιο αισθητή όταν αξιολογείται σε μεγαλύτερη περίοδο: ενώ οι τιμές εκ του εργοστασίου των περισσότερων γαλακτοκομικών προϊόντων είναι επί του παρόντος χαμηλότερες από τα επίπεδα στα οποία είχαν φθάσει πριν από την ραγδαία αύξηση των τιμών, οι τιμές καταναλωτή των γαλακτοκομικών προϊόντων παρέμειναν υψηλές (πάνω από το 14% πριν από την αύξηση των τιμών).

Θα μπορούσαν να υπάρχουν διάφοροι λόγοι που θα εξηγούσαν γιατί οι τιμές καταναλωτή του γάλακτος παρέμειναν σταθερές ενώ οι τιμές του μη επεξεργασμένου γάλακτος και οι τιμές εκ του εργοστασίου μειώθηκαν, δεδομένου ότι το γάλα αποτελεί έναν μόνο από τους παράγοντες εξόδων στις τιμές καταναλωτή των γαλακτοκομικών προϊόντων. Ωστόσο, το εύρος, η καθυστέρηση και η ασυμμετρία όσον αφορά την προσαρμογή προς τα κάτω των τιμών καταναλωτή των γαλακτοκομικών προϊόντων – φαινόμενα ιδιαίτερα έντονα σε ορισμένα κράτη μέλη – δείχνουν σαφώς ότι η αλυσίδα εφοδιασμού των γαλακτοκομικών προϊόντων στην ΕΕ δεν λειτουργεί αποτελεσματικά. Το γεγονός ότι οι καταναλωτές δεν μπορούν να επωφελούνται από χαμηλότερες τιμές παρεμποδίζει την ανάπτυξη της ζήτησης των γαλακτοκομικών προϊόντων και συνεπώς αποδυναμώνει τον ρυθμό ανάκτησης του γαλακτοκομικού τομέα. Η κατάσταση αυτή προκαλεί επομένως σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά την κατανομή της προστιθέμενης αξίας στην αλυσίδα μεταξύ των γεωργών, των επιχειρήσεων μεταποίησης γάλακτος, της γαλακτοβιομηχανίας και του λιανικού εμπορίου.

Γράφημα 2: Εξέλιξη του δείκτη τιμών σε διάφορα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού των γαλακτοκομικών προϊόντων στην ΕΕ (Ιανουάριος 2000=100)

Σημείωση: Οι τιμές καταναλωτή για την κατηγορία «γάλα τυρί και αυγά» δεν καλύπτουν την τιμή καταναλωτή του βουτύρου.

Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της αλυσίδας εφοδιασμού των γαλακτοκομικών προϊόντων φαίνεται ουσιαστική για την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς της, την άμβλυνση της πτώσης των τιμών παραγωγού και για τη διασφάλιση ότι οι διακυμάνσεις των τιμών μετακυλίνουν στους τελικούς καταναλωτές. Προς τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να επιλυθούν ορισμένα προβλήματα, ιδίως η έλλειψη πλήρων και αξιόπιστων στοιχείων όσον αφορά τις τιμές και τα περιθώρια στο σύνολο της τροφικής αλυσίδας. Μεγαλύτερη διαφάνεια, καλύτερη κατανόηση της κατανομής της προστιθέμενης αξίας και της μετακύλισης των τιμών, και σαφέστερη εικόνα των διαρθρωτικών παραγόντων θα αποτελούσαν ένα σημαντικό πρώτο βήμα για τον καθορισμό των κατάλληλων μέτρων τα οποία θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση της αποδοτικότητας της αλυσίδας εφοδιασμού των γαλακτοκομικών προϊόντων και να διασφαλίσουν δίκαια αποτελέσματα για κάθε φορέα (βλέπε σημείο 10). Αυτό θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση της αντισταθμιστικής ισχύος των ενδιαφερομένων φορέων.

3.4. Εξελίξεις της αγοράς: από βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα

Οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές κυριαρχούνται από την οικονομική κρίση. Οι προοπτικές για τις αγορές τυριού και νωπών γαλακτοκομικών προϊόντων με προστιθέμενη αξία προσδιορίζονται από την περιορισμένη ζήτηση σε επίπεδο ΕΕ και σε παγκόσμια κλίμακα και προβλέπουν μείωση της παραγωγής το 2009 και ελάχιστη βελτίωση το 2010 η οποία ευνοείται από μια ελαφριά ανάκτηση της ζήτησης. Δεδομένου ότι βραχυπρόθεσμα δεν προβλέπεται ικανοποιητική ανάκαμψη των τιμών στην αγορά της ΕΕ και στην παγκόσμια αγορά, η σώρευση αποθεμάτων παρέμβασης για το βούτυρο και το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη αναμένεται να συνεχισθεί το 2009 και το 2010. Επιπλέον, οι επιστροφές κατά την εξαγωγή μπορούν, αρχικά να συμβάλουν στην εξισορρόπηση της αγοράς της ΕΕ, παρότι η χαμηλή παγκόσμια ζήτηση και ο ισχυρός ανταγωνισμός των εξαγωγέων που εφαρμόζουν χαμηλότερες τιμές περιορίζουν το δυναμικό εξαγωγής της ΕΕ.

Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές για την αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων της ΕΕ αναμένεται να παραμείνουν θετικές ενόψει της ενδεχόμενης οικονομικής ανάκαμψης, η οποία θα πρέπει να συμβάλει στη στήριξη της αύξησης της ζήτησης γαλακτοκομικών προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία.

4. Η ΖΗΤΗΣΗ

4.1. Δράσεις που αναλαμβάνει η Επιτροπή: μέτρα στήριξης της αγοράς

Η Επιτροπή αναγνώρισε γρήγορα τη σοβαρότητα της κατάστασης της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων λόγω της αναμενόμενης εποχικής αύξησης των παραδόσεων γάλακτος κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους και αποφάσισε συνεπώς να ακολουθήσει μια ενεργή πολιτική στήριξης:

α) Η ενίσχυση για την ιδιωτική αποθεματοποίηση του βουτύρου ξεκίνησε στις αρχές Ιανουαρίου, δύο μήνες νωρίτερα απ' ό,τι συνήθως. Εφαρμόζεται μέχρι τις 15 Αυγούστου, και έως τις 28 Ιουνίου είχαν αποθηκευθεί 105.800 τόνοι, 14.000 τόνοι λιγότεροι απ' ό,τι το 2008.

β) Οι επιστροφές κατά την εξαγωγή επανεργοποιήθηκαν για όλα τα βασικά γαλακτοκομικά προϊόντα στους συνήθεις προορισμούς στις 23 Ιανουαρίου (σε πλήρη συμφωνία με τις διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ). Από την εισαγωγή των επιστροφών και μετά, η ΕΕ ήταν σε θέση να διατηρήσει τις εξαγωγές περίπου στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, τον Ιούνιο σημειώθηκε έντονη μείωση υποβολής των αιτήσεων πιστοποιητικών εξαγωγής, που θα μπορούσε να σημαίνει νέα μείωση της ζήτησης στην παγκόσμια αγορά.

γ) Οι αγορές στην παρέμβαση ξεκίνησαν την 1^η Μαρτίου για το βούτυρο και το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη:

- 81.900 τόνοι βουτύρου αγοράστηκαν, ήτοι περίπου 8% της παραγωγής βουτύρου από Ιανουάριο έως Ιούνιο. Πάνω από το ανώτατο όριο των 30.000 τόνων, για το οποίο ισχύει σταθερή τιμή, έγιναν δεκτές προσφορές μέχρι 99,2% της σταθερής τιμής αναφοράς 2.218 ευρώ/τόνο.
- 231.000 τόνοι αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη αγοράστηκαν, ήτοι περίπου 43,5% της παραγωγής αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη από Ιανουάριο έως Ιούνιο 2009. Πάνω από το ανώτατο όριο των 109.000 τόνων, για το οποίο ισχύει σταθερή τιμή, έγιναν δεκτές προσφορές μέχρι την ανώτατη τιμή 98,9% της σταθερής τιμής αναφοράς 1.698 ευρώ/τόνο. Επίσης οι πληρωμές προκαταβλήθηκαν κατά 2 έως 3 μήνες.

Το απόθεμα βουτύρου 81.900 τόνων αντιστοιχεί σε 1,1% της γαλακτοπαραγωγής της ΕΕ και το απόθεμα αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη 203.000 τόνων αντιστοιχεί σε 1,8% της γαλακτοπαραγωγής της ΕΕ.

4.2. Δημοσιονομικές επιπτώσεις

Το συνολικό εκτιμώμενο κόστος των μέτρων που έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα ανέρχεται περίπου σε 350 εκατομμύρια ευρώ. Το σημαντικότερο μέρος των εν λόγω δαπανών δεν έχει ακόμη καταβληθεί (π.χ. η καθυστέρηση στην πληρωμή των επιστροφών μετά την έκδοση των πιστοποιητικών). Ωστόσο, το εκτιμώμενο συνολικό κόστος των προβλεπόμενων μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της παράτασης της παρέμβασης (βλ. σημείο 5) ανέρχεται σε πάνω από 600 εκατομμύρια ευρώ.

4.3. Άλλα μέτρα στήριξης των γαλακτοκομικών προϊόντων

α) Πρότυπα εμπορίας

Σύμφωνα με τους ορισμούς της κοινοτικής νομοθεσίας, τα γαλακτοκομικά προϊόντα (συμπεριλαμβανομένου του γάλακτος, του βουτύρου, της κρέμας, του ορού γάλακτος, του γιαουρτιού και του τυριού) πρέπει να παράγονται κατά 100% βάσει γαλακτοκομικών προϊόντων. Η εμφάνιση στην αγορά υποκατάστατων προϊόντων όπως η απομίμηση τυριού ή παγωτού κατά την οποία οι λιπαρές ουσίες του γάλακτος αντικαθίστανται από φυτικά έλαια, περιορίζουν περισσότερο τις εμπορικές διεξόδους των γαλακτοκομικών προϊόντων.

Όσον αφορά τις υφιστάμενες ονομασίες των γαλακτοκομικών προϊόντων, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν ενεργά μέτρα για να εφαρμοστούν οι ορισμοί των γαλακτοκομικών προϊόντων προκειμένου να προληφθεί κάθε νέα ζημία στην εν λόγω αγορά.

β) Άλλα μέτρα

Όσον αφορά τη διανομή γάλακτος στα σχολεία, το καθεστώς έχει προσαρμοστεί πρόσφατα: απλοποιήθηκε, επεκτάθηκε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το φάσμα των προϊόντων διευρύνθηκε. Όσον αφορά το τελευταίο σημείο, διεξάγονται συζητήσεις προκειμένου να καταστεί το καθεστώς ελκυστικότερο (για παράδειγμα προσθέτοντας προϊόντα με 75% γάλα και 25% περιεκτικότητα σε φρούτα). Όσον αφορά την ενίσχυση για το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη για ζωοτροφές, σύμφωνα με την ανάλυση η εν λόγω ενίσχυση στην παραγωγή δεν δικαιολογείται από οικονομική άποψη (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

5. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

α) Άμεσες προκαταβολές

Η Επιτροπή θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να καταβάλουν έως το 70% των άμεσων ενισχύσεων από τις 16 Οκτωβρίου αντί της 1^{ης} Δεκεμβρίου. Τα κράτη μέλη δύνανται επίσης να χορηγούν κρατικές ενισχύσεις ή σπονδο σημασίας ή δάνεια με τις συνθήκες της αγοράς για να βοηθήσουν τους γαλακτοπαραγωγούς που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας.

β) Προώθηση

Η Επιτροπή θα προτείνει σε συνεδρίαση της επιτροπής διαχείρισης τον Ιούλιο έναν πρόσθετο γύρο προγραμμάτων προώθησης γαλακτοκομικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά, τα οποία θα υποβληθούν στα κράτη μέλη έως τις 30 Σεπτεμβρίου, στη συνέχεια θα διαβιβαστούν στην Επιτροπή έως τις 15 Οκτωβρίου, και η Επιτροπή θα λάβει αποφάσεις έως τις 15 Δεκεμβρίου (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

γ) Παρέμβαση

Στις 13 Ιουλίου η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση να συνεχισθούν οι αγορές στην παρέμβαση βουτύρου και αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη μετά τον Αύγουστο, σε προσωρινή βάση για την περίοδο εμπορίας 2009/10 και ενδεχομένως 2010/11.

Τα αποθέματα παρέμβασης θα παραμείνουν αποθηκευμένα έως ότου η εσωτερική αγορά ή η παγκόσμια αγορά μπορέσει να τα απορροφήσει χωρίς διαταραχές.

δ) Ιδιωτική αποθεματοποίηση

Η ιδιωτική αποθεματοποίηση θα παραταθεί πέραν της 15ης Αυγούστου.

ε) Επιστροφές

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρέχει επιστροφές κατά την εξαγωγή σε αντικειμενική βάση για όσο διάστημα χρειαστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες διεθνείς διαπραγματεύσεις.

στ) Τριμηνιαία έκθεση

Η Επιτροπή θα υποβάλλει στο Συμβούλιο ανά τρίμηνο έκθεση σχετικά με την κατάσταση της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων.

6. Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΓΠ ΓΙΑ ΤΟ 2010

Το προσχέδιο προϋπολογισμού για το 2010 αφήνει ένα θεωρητικό περιθώριο ελιγμών 1.000 εκατ. ευρώ για τα μέτρα στήριξης της αγοράς και τις άμεσες ενισχύσεις, αλλά από το ποσό αυτό πρέπει να διατηρηθούν, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, 300 εκατ. ευρώ. Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα εγκρίνουν αργότερα αυτό το έτος τον τελικό προϋπολογισμό για το 2010 και την απόφαση που εκκρεμεί για τη χρηματοδότηση 2.400 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας. Το σχέδιο ανάκαμψης προβλέπει ήδη ότι ένα πρόσθετο ποσό ύψους 420 εκατ. ευρώ πρέπει να διατεθεί στο κεφάλαιο 2 το 2010 για την αγροτική ανάπτυξη, καθώς και για μέτρα αναδιάρθρωσης του γαλακτοκομικού τομέα.

Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων μέτρων στήριξης στον τομέα γαλακτοκομικών προϊόντων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2010 φαίνεται συνεπώς αρκετά περιορισμένη. Στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας του προϋπολογισμού το φθινόπωρο, η Επιτροπή θα εξετάσει ασφαλώς όλες τις επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό 2010 στη διορθωτική επιστολή για τις γεωργικές δαπάνες. Όσον αφορά το οικονομικό έτος 2011, το περιθώριο ελιγμών είναι επίσης περιορισμένο, ιδίως λόγω της σταδιακής εισαγωγής των άμεσων ενισχύσεων στην ΕΕ-12.

7. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

7.1. Τροποποιήσεις όσον αφορά τη ρύθμιση για τις ποσοστώσεις

Η εισαγωγή τροποποιήσεων στο σύστημα ποσοστώσεων δεν θα τηρούσε το αποτέλεσμα του διαγνωστικού ελέγχου, δεδομένου ότι τα θέματα αυτά συζητήθηκαν αναλυτικά κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και αποκλείστηκαν μέτρα όπως π.χ. μείωση των ποσοστώσεων κατά 5% ή πάγωμα των αυξήσεων ποσοστώσεων. Τα εν λόγω μέτρα δεν θα είχαν άμεσα αποτελέσματα, δεδομένου ότι δεν θα μπορούσαν να εφαρμοστούν πριν από το νέο έτος ποσόστωσης την 1^η Απριλίου 2010 λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των παραγωγών.

7.2. Διαχείριση ποσοστώσεων σε επίπεδο μεμονωμένου παραγωγού

Το σύστημα ποσοστώσεων των γαλακτοκομικών προϊόντων αφήνει ήδη ένα μεγάλο μέρος στην αρχή της επικουρικότητας, παρέχοντας στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να διαχειρίζονται εθνικές ποσοστώσεις βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες και δομές τους (βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

Όσον αφορά την εφαρμογή των ποσοστώσεων σε ατομικό επίπεδο στο πλαίσιο του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου, συνυπάρχουν δύο καταστάσεις:

1) σε περίπτωση υπέρβασης της εθνικής ποσόστωσης, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν το καθ' υπέρβαση ποσό των εισφορών που καταβάλλονται από τους παραγωγούς για τη χρηματοδότηση της εθελοντικής εγκατάλειψης της παραγωγής γάλακτος ή την ανακατανομή του σε ομάδες προτεραιότητας, αλλά

2) σε περίπτωση μη υπέρβασης της εθνικής ποσόστωσης, οι προκαταβολές που έχουν εισπράξει τα κράτη μέλη επιστρέφονται στους μεμονωμένους παραγωγούς.

Μια ενδεχόμενη λύση θα ήταν, σε προσωρινή βάση, να επιτραπεί στα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τις εισπραχθείσες προκαταβολές και στη δεύτερη περίπτωση. Αυτό θα έδινε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να σταματήσουν την παραγωγή επιβάλλοντας κυρώσεις στους παραγωγούς οι οποίοι υπερβαίνουν την ατομική ποσόστωση που τους έχει χορηγηθεί, προς όφελος της αναδιάρθρωσης του τομέα γαλακτοκομικών προϊόντων. Η Επιτροπή θα εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικότερα η λύση αυτή.

7.3. Πρόγραμμα σφαγής αγελάδων σε επίπεδο ΕΕ

Ο πιο άμεσος τρόπος μείωσης της προσφοράς είναι η εξάλειψη της παραγωγής πριν λάβει χώρα μειώνοντας τον αριθμό των αγελάδων (όχι κατ' ανάγκη ολόκληρα κοπάδια). Ωστόσο, ένα άμεσο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν η σφαγή των αγελάδων χρηματοδοτείται από την ΕΕ. Θα είναι δύσκολο να δικαιολογηθεί η χρησιμοποίηση των χρημάτων των φορολογουμένων για ένα τέτοιο μέτρο (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής).

8. ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

8.1. Αύξηση των τιμών παρέμβασης

Για πρώτη φορά από το 2003, οι τρέχουσες αγοραίες τιμές έφθασαν στο χαμηλότερο επίπεδο της τιμής παρέμβασης που καθορίστηκε στο πλαίσιο της Ατζέντας 2000 και της μεταρρύθμισης της ΚΓΠ του 2003. Ωστόσο, η αύξηση των τιμών παρέμβασης δεν αποτελεί εναλλακτική λύση. Ένα τέτοιο μέτρο θα ισοδυναμούσε με πλήρη ανατροπή των μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ των τελευταίων 15 ετών οι οποίες είναι προσανατολισμένες στην αγορά και διασφαλίζουν ότι οι μειωμένες τιμές παρέμβασης λειτουργούν ως δίχτυ ασφαλείας για εξαιρετικές περιστάσεις και δεν αποτελούν πάγιο χαρακτηριστικό της αγοράς. Ασφαλώς, το μέτρο αυτό δεν θα ήταν σύμφωνο με τον διαγνωστικό έλεγχο της ΚΓΠ, και δεδομένου ότι θα αύξανε την αξία των ποσοτώσεων, ενώ ο στόχος είναι να μειωθεί η αξία αυτή, όσο πλησιάζει η λήξη των ποσοτώσεων.

Επιπλέον, θα ετίθεντο τόσο πολιτικά όσο και πρακτικά προβλήματα, δεδομένου ότι οι παραγωγοί γαλακτοκομικών προϊόντων έχουν λάβει αποσυνδεδεμένη ενίσχυση (3,5 c/kg) βάσει των μειωμένων τιμών παρέμβασης. Τα ποσά που έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο της αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης δεν μπορούν να επιστραφούν, δεδομένου ότι από το 2004 και μετά πολλοί κάτοχοι εκμεταλλεύσεων έχουν εγκαταλείψει την εκτροφή γαλακτοφόρων ζώων και η πριμοδότηση στα γαλακτοκομικά προϊόντα περιλαμβάνεται στην ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση.

8.2. Ανακατανομή των άμεσων ενισχύσεων – ειδική στήριξη

Οι διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 θα επιτρέψουν ορισμένο βαθμό ανακατανομής των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ των γεωργών, των τομέων και των περιφερειών σε ένα κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν καθεστώτα για τη βελτίωση της ποιότητας και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων και για την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος και της καλής διαβίωσης των ζώων. Ειδικότερα, και για να αμβλυνθούν οι συνέπειες της σταδιακής εξόδου από το σύστημα των ποσοτώσεων γάλακτος, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν ειδικές ενισχύσεις για ευάλωτες περιοχές ή ευάλωτες δραστηριότητες στον γαλακτοκομικό τομέα.

Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν αποσυνδεδεμένα μέτρα (χορήγηση νέων δικαιωμάτων ενίσχυσης στο πλαίσιο του ΚΕΕ ή αύξηση της αξίας τους) σε περιοχές που επωφελούνται από προγράμματα αναδιάρθρωσης ή ανάπτυξης, έως 10% των πιστώσεων του ΚΕΕ και του ΚΕΣΕ, ήτοι περίπου 4.000 εκατ. ευρώ.

Εντός του εν λόγω ορίου του 10%, 3,5% μπορεί να είναι συνδεδεμένα, δηλαδή 1.400 εκατ. ευρώ.

Οι αποφάσεις των κρατών μελών όσον αφορά την ειδική στήριξη για το 2010 πρέπει να κοινοποιηθούν έως την 1^η Αυγούστου 2009. Ωστόσο, τα κράτη μέλη που επιθυμούν να εφαρμόσουν ειδική στήριξη από το 2011 μπορούν να αναβάλουν την απόφαση έως την 1^η Αυγούστου του 2010. Ο κανονισμός του Συμβουλίου επιτρέπει στα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν τις αποφάσεις τους έως την 1^η Αυγούστου 2011. Εάν ανακύψουν δυσκολίες, οι διατάξεις αυτές μπορούν ενδεχομένως να καταστούν περισσότερο ευέλικτες.

Ο διαγνωστικός έλεγχος έχει διευρύνει επίσης το πεδίο της κρατικής ενίσχυσης στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων. Προκειμένου να αποφευχθεί κάθε υπερβολική μείωση των ενισχύσεων που καταβάλλονται στους κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τα κράτη μέλη επιτρέπεται να χορηγούν χρηματοδότηση έως 55%, εντός του ορίου του 3,5%, με ειδική κρατική ενίσχυση στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων.

8.3. Κρατικές ενισχύσεις

Συνεπεία της χρηματοοικονομικής κρίσης, οι κάτοχοι εκμεταλλεύσεων αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα για τη λήψη πιστώσεων. Το προσωρινό πλαίσιο για τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση προβλέπει ότι έως τις 31 Δεκεμβρίου 2010 μπορούν να χορηγούνται στις εκμεταλλεύσεις ενισχύσεις των οποίων το ποσό δεν υπερβαίνει τις 500.000 ευρώ, αλλά προς το παρόν αποκλείεται η πρωτογενής γεωργική παραγωγή. Κάθε ενίσχυση ή σσονος σημασίας την οποία έχει ήδη λάβει μεμονωμένη εκμετάλλευση από τις αρχές του 2008 πρέπει να αφαιρεθεί από το ποσό αυτό. Λαμβανομένων υπόψη των εξαιρετικών και προσωρινών προβλημάτων χρηματοδότησης που συνδέονται με την χρηματοοικονομική κρίση, θα μπορούσε να εξετασθεί τροποποίηση η οποία προβλέπει παρόμοια δυνατότητα για τους κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αλλά σε ουσιαστικά χαμηλότερο επίπεδο προκειμένου να αποφευχθεί στρέβλωση του ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα.

Για τους κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα μπορούσε να εισαχθεί ένα ξεχωριστό περιορισμένο ποσό ενίσχυσης με την τροποποίηση του σημείου 4.2.2 του προσωρινού πλαισίου. Ποσό ύψους 15.000 ευρώ φαίνεται ενδεδειγμένο προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που βρίσκονται σε διάφορα κράτη μέλη. Από την ενίσχυση αυτή θα επωφεληθούν όλοι οι παραγωγοί και όχι μόνο οι παραγωγοί γαλακτοκομικών προϊόντων. Θα μπορούσε να εφαρμοστεί διαδικασία κατεπείγοντος για την τροποποίηση του προσωρινού πλαισίου και την συνεπακόλουθη έγκριση των καθεστώτων εθνικών ενισχύσεων που κοινοποιούνται στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης.

(Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής)

9. ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Στο πλαίσιο της ΚΓΠ διατίθενται πολλά μέσα για την προώθηση της αναδιάρθρωσης του γαλακτοκομικού τομέα. Τα μέσα αυτά βρίσκονται στη διάθεση των κρατών μελών ως εναλλακτική λύση.

9.1. Αγροτική ανάπτυξη

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης δεν αποσκοπεί στην άμεση στήριξη του εισοδήματος αλλά παρέχει δυνατότητες στήριξης των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων ώστε να καταστούν ανταγωνιστικότεροι και να διατηρήσουν την παραγωγή γάλακτος στις

παραδοσιακές περιοχές παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων στις οποίες συμβάλλει στη διατήρηση του τοπίου.

Τα κεφάλαια αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013 ανέρχονται σε 91,3 δισεκατομμύρια ευρώ στα οποία προστίθενται περίπου 70 δισεκατομμύρια ευρώ εθνικές δημόσιες ενισχύσεις. Στο πλαίσιο του διαγνωστικού ελέγχου και του πακέτου ανάκαμψης προστέθηκαν άλλα 4,2 δισεκατομμύρια ευρώ για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων. Η «αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα» αποτελεί μία από τις νέες προκλήσεις.

Στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης συγκαταλέγονται οι ακόλουθες δυνατότητες για τη στήριξη των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων:

- επενδυτικές ενισχύσεις, π.χ. για την αύξηση της αποτελεσματικότητας της γαλακτοπαραγωγής ή για την ενίσχυση της καλής διαβίωσης των ζώων,
- ενισχύσεις στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων σε μειονεκτικές περιοχές,
- στήριξη για μορφές παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων φιλικές προς το περιβάλλον, π.χ. βιολογική παραγωγή, διαχείριση λειμώνων με μειωμένη χρήση λιπασμάτων ή διαχείριση ορεινών βοσκοτόπων,
- ενίσχυση συγκεκριμένων πρακτικών εκτροφής ζωικού κεφαλαίου με τις οποίες βελτιώνεται η καλή διαβίωση των ζώων, π.χ. πριμοδοτήσεις για βοσκοτόπους,
- ενίσχυση της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων τους, π.χ. στήριξη της άμεσης πώλησης προϊόντων στη γεωργική εκμετάλλευση ή της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας,
- ενίσχυση στους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων οι οποίοι επιθυμούν να εγκαταλείψουν τον τομέα, συμπεριλαμβανομένης ενδεχομένως της πρόωρης συνταξιοδότησης,

Επιπλέον, μια επιπρόσθετη δυνατότητα για την αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα θα ήταν η προώθηση της σύστασης ισχυρής οργάνωσης παραγωγών στον γαλακτοκομικό τομέα από τα κράτη μέλη.

9.2. Άλλα μέτρα αναδιάρθρωσης

Όπως αναφέρεται στο σημείο 8.2, η αναδιάρθρωση του γαλακτοκομικού τομέα μπορεί επίσης να προωθηθεί με τη χορήγηση ειδικής ενίσχυσης σύμφωνα με το άρθρο 68. Το προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση προβλέπει για την περίοδο έως το τέλος του 2010 περαιτέρω μέσα ενίσχυσης (συγκεκριμένα επιδοτούμενα επιτόκια και εγγυήσεις δανείων) τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τονώσουν τη διαδικασία αναδιάρθρωσης. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στο σημείο 7.2, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν το καθ' υπέρβαση ποσό για τη χρηματοδότηση της εθελοντικής εγκατάλειψης της παραγωγής γάλακτος ή να το ανακατανείμουν σε ομάδες προτεραιότητας.

10. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Η ανωτέρω ανάλυση αγοράς τονίζει τα σημερινά προβλήματα όσον αφορά τη μετακύλιση των τιμών και την κατανομή της προστιθέμενης αξίας στην τροφική αλυσίδα γαλακτοκομικών προϊόντων μεταξύ παραγωγών, μεταποιητών και εμπόρων λιανικής. Ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων θα είναι η αποτελεσματική λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού, ιδίως με την ενίσχυση της διαφάνειας της αγοράς και μιας πιο δίκαιης λειτουργίας της αγοράς. Οι αρχές ανταγωνισμού σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο πρέπει να επαγρυπνούν και να συνεργάζονται αποτελεσματικά με στόχο την

αντιμετώπιση κάθε ενδεχόμενης πρακτικής που υπονομεύει τον ανταγωνισμό και η οποία μπορεί να επηρεάσει τις αγορές γαλακτοκομικών προϊόντων. Οι γεωργοί πρέπει να ενθαρρύνονται ενεργά να συνεργάζονται με στόχο να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των διαφόρων δραστηριοτήτων τους, αυξάνοντας τις οικονομίες κλίμακας και φάσματος προϊόντων τους. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει επίσης στην ενίσχυση της αντισταθμιστικής ισχύος τους έναντι ισχυρότερων μεταποιητών και εμπόρων λιανικής. Ο διάλογος μεταξύ όλων των φορέων της τροφικής αλυσίδας θα μπορούσε επίσης να προωθηθεί περαιτέρω, περιλαμβάνοντας ενδεχομένως την έγκριση ενός κωδικού συμπεριφοράς σε ευρωπαϊκή κλίμακα, όπως συνιστά η ομάδα υψηλού επιπέδου «Ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας γεωργικών προϊόντων διατροφής». Ωστόσο, αποκλείονται μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, όπως ο καθορισμός τιμών και οι περιορισμοί στην παραγωγή, που αντιπροσωπεύουν συμπράξεις ιδιαίτερης σοβαρότητας, καθώς και διατάξεις επισήμανσης ως εθνικό προϊόν ή διατάξεις εθνικής καταγωγής.

10.1. Διαφάνεια αγοράς

Η Επιτροπή εφαρμόζει το χάρτη πορείας που πρότεινε στην ανακοίνωσή της για τις τιμές των τροφίμων στην Ευρώπη. Η τελική έκθεση αναμένεται κατά τα τέλη του 2009 και θα περιλαμβάνει ειδική ανάλυση της τροφικής αλυσίδας στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων και στον τομέα του χοιρείου κρέατος.

Χωρίς να προδικάζεται το περιεχόμενό της, πρέπει να σημειωθεί ότι μεγαλύτερη διαφάνεια στην πληροφόρηση όσον αφορά τις τιμές μπορεί να διευκολύνει την επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού και την επιλογή των καταναλωτών. Ένα μόνιμο σύστημα παρακολούθησης των τιμών των τροφίμων θα μπορούσε να θεσπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το οποίο θα παρέχει συγκρίσιμες πληροφορίες όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα για τους παραγωγούς, τους μεταποιητές και τους εμπόρους λιανικής, όπως προβλέπεται στο χάρτη πορείας. Αυτό θα πρέπει να καλύπτει όλους τους τομείς, και όχι μόνο τον κλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων, με τη χρήση μηχανισμών στατιστικών αναφορών που εφαρμόζει η Eurostat.

Εν τω μεταξύ, δεν φαίνεται σκόπιμο τα κράτη μέλη να κοινοποιούν στη Eurostat τα στοιχεία που έχουν συλλέξει όσον αφορά τις τιμές (εφόσον συγκεντρώνουν επί του παρόντος τα εν λόγω στοιχεία) παράλληλα με τη δημιουργία ειδικών συστημάτων στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων. Τα κράτη μέλη θα μπορούν, ωστόσο, να ενισχύσουν τις δικές τους στατιστικές υπηρεσίες ώστε να συλλέγουν πληρέστερα στοιχεία σε όλα τα επίπεδα της τροφικής αλυσίδας.

10.2. Ανταγωνισμός

Η Επιτροπή, με επικεφαλής την ΓΔ Ανταγωνισμού, εξετάζει επί του παρόντος ενδεχόμενες πρακτικές που αντιβαίνουν στους κανόνες του ανταγωνισμού στη διατροφική αλυσίδα και ιδίως στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων. Η πολιτική ανταγωνισμού διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο στη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού και στην παρεμπόδιση στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στον τομέα. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί, δεν θα διστάσει να χρησιμοποιήσει όλες τις εξουσίες που διαθέτει με βάση τη Συνθήκη. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού έχουν παρόμοιες εξουσίες και πρέπει να διαδραματίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού λόγω των ιδιαιτεροτήτων των εθνικών αγορών. Συνεπώς, η συνεργασία και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών θα ενισχυθούν επίσημα με την προώθηση ενός ενισχυμένου διαλόγου στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού και με περαιτέρω άτυπες συζητήσεις. Στις αρχές Ιουλίου, η υποομάδα τροφίμων του ΕΔΑ κλήθηκε να διεξαγάγει επείγουσα έρευνα όσον αφορά τις αγορές γαλακτοκομικών προϊόντων, με στόχο να ενθαρρύνει και να συντονίσει ταυτόχρονα την

παρακολούθηση και τη συλλογή δεδομένων από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού μέσω μιας ομάδας εργασίας η οποία θα συσταθεί προς τον σκοπό αυτό.

Οι οικονομικοί φορείς στην αγορά πρέπει επίσης να επιδιώκουν να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους. Πολλοί παραγωγοί γαλακτοκομικών προϊόντων έχουν ήδη οργανωθεί σε συνεταιρισμούς μεταποίησης οι οποίοι θα μπορούσαν να αναζητήσουν καλύτερους τρόπους προσαρμογής της προσφοράς γάλακτος των μελών τους στην υπάρχουσα και τη μελλοντική ζήτηση. Οι παραγωγοί γαλακτοκομικών προϊόντων θα μπορούσαν επίσης να συνεργάζονται αποτελεσματικότερα μέσω οργανώσεων παραγωγών για να αυξήσουν την αντισταθμιστική ισχύ τους έναντι των μεταποιητών και των εμπόρων λιανικής.

Διακλαδικές οργανώσεις – οι οποίες συγκεντρώνουν όλους τους φορείς στη διατροφική αλυσίδα γαλακτοκομικών προϊόντων – θα μπορούσαν επίσης να προωθήσουν τη διεξαγωγή χρήσιμου διαλόγου μεταξύ όλων των ενεργών φορέων στις αγορές γαλακτοκομικών προϊόντων. Ωστόσο, τέτοιου είδους πρωτοβουλίες θα πρέπει να τηρούν τους περιορισμούς και τους όρους που καθορίζονται στους κανόνες ανταγωνισμού για τον γεωργικό τομέα και θα ήταν πραγματικά απευκταίο να δημιουργηθεί προηγούμενο και να επιτραπούν πρακτικές που αντίκεινται στον ανταγωνισμό σε οποιονδήποτε τομέα.

Στην ανακοίνωσή της για την παρακολούθηση των πωλήσεων λιανικής, η Επιτροπή εξετάζει επίσης τις βέλτιστες πρακτικές στα διάφορα κράτη μέλη όσον αφορά τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ των προμηθευτών και των εμπόρων λιανικής. Αυτό θα βοηθήσει να προσδιοριστούν τα μέσα για τη βελτίωση και την επίτευξη μεγαλύτερης διαφάνειας των συμβατικών σχέσεων, π.χ. μεταξύ των γεωργικών συνεταιρισμών και του τομέα του λιανικού εμπορίου.

Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες που παρέχονται στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου για την προώθηση της σύστασης οργανώσεων παραγωγών στον γαλακτοκομικό τομέα. Ένα ακόμη βήμα θα ήταν να χορηγηθούν ειδικές χρηματοδοτικές ενισχύσεις για την κάλυψη των επιχειρησιακών εξόδων των οργανώσεων παραγωγών ή εμπορίας:

- σε κοινοτικό επίπεδο, θα απαιτούνταν νομοθετικές πράξεις του Συμβουλίου και πρόσθετοι χρηματοδοτικοί πόροι. Τα κεφάλαια για τις οργανώσεις στον τομέα του ελαιολάδου και του λυκίσκου λαμβάνονται από άμεσες ενισχύσεις στους τομείς αυτούς. Για τα οπωροκηπευτικά υπάρχει ειδικός προϋπολογισμός και όλες οι ειδικές ενισχύσεις στον τομέα αυτό καταβάλλονται μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων των οργανώσεων παραγωγών. Η νομοθεσία σχετικά με τις άμεσες ενισχύσεις επιτρέπει την καταβολή τέτοιου είδους ενισχύσεων σε σπάνιες μόνο περιπτώσεις, ακόμη και αν πρόκειται για ειδικά μέτρα στήριξης, λόγω του ότι η ενίσχυση πρέπει υποχρεωτικά να καταβάλλεται απευθείας στους γεωργούς και όχι στις οργανώσεις παραγωγών,
- σε εθνικό επίπεδο, αρκεί εξουσιοδότηση για τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης. Οι ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες παραγωγών κατά την πρώτη πενταετία συνολικού ύψους 400.000 ευρώ επιτρέπονται ήδη στο πλαίσιο του γεωργικού κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία και στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στη γεωργία. Οι κανόνες αυτοί θα μπορούσαν να τροποποιηθούν προκειμένου να επιτραπεί χορήγηση ενίσχυσης για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και/ή υψηλότερα ποσά.

11. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η Επιτροπή δεσμεύεται να συνεχίσει να στηρίζει τους παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων και να σταθεροποιήσει την αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων με τα μέσα που έχει στη διάθεσή της.

Ο κατάλογος των μέτρων δείχνει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν σημαντικό αριθμό μέσων για την αντιμετώπιση της κατάστασης, τη στήριξη της διαδικασίας αναδιάρθρωσης και τη συμβολή στην ομαλή προσγείωση για τον γαλακτοκομικό τομέα ενόψει της προοπτικής κατάργησης των ποσοστώσεων την 1^η Απριλίου 2015.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε την εξεύρεση πιθανών λύσεων για τη σταθεροποίηση της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων, που θα λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα του διαγνωστικού ελέγχου και, συνεπώς, θα αποκλείουν τις αλλαγές πολιτικής για τον γαλακτοκομικό τομέα λόγω βραχυπρόθεσμων δυσχερειών.

Η αμφισβήτηση της πολιτικής αυτής θα δημιουργούσε μόνο αβεβαιότητα, καθυστέρηση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης και δεν θα εξυπηρετούσε μεγάλο αριθμό παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων οι οποίοι χρειάζονται σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για να σχεδιάσουν το μέλλον τους. Πρέπει λοιπόν να χαράξουμε μια σταθερή πορεία με μακροπρόθεσμες προοπτικές.